

Verkställande direktören
Hans Åkervall
KPMG AB
Box 16106
103 23 Stockholm

Kvalitetskontroll av godkända och auktoriserade revisorer samt registrerade revisionsbolag som utför lagstadgad revision i börsnoterade företag

Revisorsnämnden avskriver ärendet.

Det åligger Revisorsnämnden (RN) att enligt 27 a § revisorslagen (2001:883) utföra kvalitetskontroll av revisorer och registrerade revisionsbolag som har ett eller flera revisionsuppdrag i företag, vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad inom EES eller på en motsvarande marknad utanför EES (börsnoterade företag) minst vart tredje år.

Revisorsnämnden (RN) har under år 2011 och 2012 genomfört en sådan kvalitetskontroll av det registrerade revisionsbolaget KPMG AB och av tio kvalificerade revisorer verksamma hos KPMG AB. Vid denna kontroll har inte framkommit annat än att KPMG AB och de tio kvalitetskontrollerade revisorerna i allt väsentligt bedriver sin revisionsverksamhet i enlighet med god revisorssed och god revisionsmed, se bifogad promemoria. RN har därför denna dag avskrivit ärendena rörande de granskade revisorerna.

KPMG föreläggs att senast den 15 december 2013 till RN ge in den redogörelse och lämna den information som framgår av myndighetens promemoria. Kvalitetskontrollärendet avseende det registrerade revisionsbolaget KPMG AB kan därmed avskrivas.

Ärendet avskrivas.

Revisorsnämnden

Supervisory Board of Public Accountants

Detta beslut har fattats av Revisorsnämndens chef, direktören Anita Wickström i närvaro av chefsjuristen Adam Diamant samt revisionsdirektören Gunnar Abrahamsson som föredragit ärendet.

Anita Wickström

Gunnar Abrahamsson

Bilaga: Promemoria

Kvalitetskontroll av godkända och auktoriserade revisorer samt registrerade revisionsbolag som utför lagstadgad revision i börsnoterade företag

1 Inledning

Revisorsnämnden (RN) bedriver kvalitetskontroll av godkända och auktoriserade revisorer samt registrerade revisionsbolag som har revisionsuppdrag i företag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad inom EES eller på en motsvarande marknad utanför EES (börsnoterade företag). Denna kvalitetskontroll är ett led i genomförandet av sådan periodiskt återkommande kvalitetskontroll som det åligger RN att genomföra enligt 27 a § revisorslagen (2001:883).

RN har under 2011 och under 2012 genomfört kvalitetskontroll av det registrerade revisionsbolaget KPMG AB (KPMG). Kontrollen har innefattat såväl systemgranskning som uppdragsgranskning (se nedan). Uppdragsgranskningen har omfattat ett urval av tio revisorer i lika många revisionsuppdrag och har omfattat revisioner av räkenskapsåret 2010. De utvalda är antingen huvudansvariga revisorer när revisionsföretaget är vald revisor (åtta) eller revisorer som är personligt valda (två).

De slutsatser som RN har dragit i samband med de nu genomförda kvalitetskontrollerna redovisas i denna promemoria.

2 Genomförandet av RN:s kvalitetskontroller

2.1 Systembaserad och uppdragsbaserad kvalitetskontroll

RN:s periodiskt återkommande kvalitetskontroll sker dels på företagsnivå, dels på uppdragsnivå. På företagsnivå görs en systembaserad kvalitetskontroll. Kontrollen innebär att RN granskar utformningen av och funktionen i revisionsföretagets system och processer för att säkerställa att revisionsuppdrag i börsnoterade företag och i andra företag av allmänt intresse utförs enligt god revisorssed och god revisionsd. RN:s kontroll relaterar till de olika krav i ett system för kvalitetskontroll som följer

av International Standard on Quality Control 1 (ISQC 1)¹ och International Standards on Auditing (ISA) 220.

RN:s kontrollmetod är dels generell, dels anpassad till den metodik som tillämpas inom det specifika revisionsföretaget. RN:s utgångspunkter och hjälpmedel motsvarar i delar de som används av branschorganisationen FAR i organisationens externa kvalitetskontroll av revisionsföretag och enskilda revisorer. Till detta har RN fogat vissa tillkommande kontrollmoment och hjälpmedel som är särskilt inriktade mot kvalitetskontroll av revisioner av börsnoterade företag.

På uppdragsnivå genomförs RN:s kvalitetskontroll med inriktning mot hur lagstadgad revision utförs i enskilda uppdrag. KPMG har ett IT-baserat revisionsverktyg, här benämnt IT-verktyget, och har utfört revision för den av RN kontrollerade perioden enligt sådana metoder som syftar till att både Revisionsstandard i Sverige (RS) och ISA ska uppfyllas. RN:s kvalitetskontroll omfattar i tillämpliga delar bedömningar av hur båda standarderna har följts.² I praktiken har dock ISA införts tidigare inom KPMG vad avser revisionen av de börsnoterade företagen, varför RN:s bedömningar nedan utgår från ISA om någon ISA-standard är tillämplig på revisionsuppdraget. Genom den uppdragsbaserade kontrollen får RN underlag att bedöma såväl effektiviteten i byråns system för kvalitetssäkring som kvaliteten i enskilda revisorers arbete.

2.2 Kvalitetskontrollens mål och begränsningar

De av RN utförda kvalitetskontrollerna sker liksom revision utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och görs för att ge RN rimlig grund för sina slutsatser om kvaliteten i utförda revisioner.

RN:s uppdragsbaserade kvalitetskontroll sker för att med rimlig säkerhet ge RN underlag för en bedömning av om revisorer som utför revisionsuppdrag i börsnoterade företag genomför sina revisioner i enlighet med god revisorssed och god revisionsed. RN bedömer om revisorerna i allt väsentligt utför uppdragen med opartiskhet och självständighet³ och om kvaliteten i planeringen av granskningen, genomförandet och rapporteringen uppfyller de särskilt höga krav som ställs på revisioner av börsnoterade företag. Kvalitetskontrollen innebär dock inte att RN går igenom en avslutad revision i alla dess delar eller att en fullständig analys görs av alla förhållanden i revisionen. Syftet är inte heller att bedöma om granskade årsredovisningar och annan granskad extern rapportering har varit i alla avseenden korrekt utformade.

¹ Kvalitetskontroll för revisionsföretag som utför revision och översiktlig granskning av finansiella rapporter samt andra bestyrkandeuppdrag och närliggande tjänster. Tillämpning skall ske för revisioner som avser svenska företag vars räkenskapsår påbörjades efter den 31 december 2010.

² RS har ersatts av nya ISA översatta till svenska för företag vars räkenskapsår påbörjades efter den 31 december 2010.

³ I fortsättningen av denna promemoria används begreppet oberoende.

I de fall RN finner att specifika förbättringar kan göras i ett system eller i en enskild revisors arbetssätt kommunicerar RN detta med företrädare för revisionsföretaget respektive revisorn och framför förslag till åtgärder.

3 Kontrollernas genomförande hos KPMG

3.1 Allmänt

KPMG har, liksom andra större revisionsföretag i Sverige, ett IT-baserat revisionsverktyg och utför revision enligt sådana metoder som i praktiken syftar till att International Standards on Auditing (ISA) ska uppfyllas. RN:s kvalitetskontroll omfattar i tillämpliga delar bedömningar av hur dessa standarder följs.

RN har vid sina tidigare kvalitetskontroller avseende KPMG skaffat sig kunskaper om KPMG:s revisionsmetodik och hjälpmedel liksom om hur den interna kvalitetskontrollen fungerar. RN har vid sin bedömning av enskilda revisorers arbete beaktat de krav som ställs i revisionsföretagets interna riktlinjer och rutiner.

RN:s kvalitetskontroll har utöver det som följer av ISQC 1 även omfattat KPMG:s åtgärder avseende risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, samarbete med klientföretags internrevision samt avtal avseende revisionsföretagets inköp och finansiella placeringar m.m.

RN har löpande informerat de huvudansvariga respektive personvalda revisorerna och ansvariga inom KPMG om gjorda iakttagelser samt ställt och fått svar på uppkomna frågor. Slutgenomgångar har hållits med respektive revisor och med ledningen för KPMG.

3.2 Iakttagelser beträffande KPMG:s system för kvalitetskontroll

3.2.1 Inledning

ISQC 1 anger att ett revisionsföretags system för kvalitetskontroll ska innehålla riktlinjer och arbetsprocesser inom ett flertal delområden. Dessa ska innefatta ledningens ansvar för kvaliteten inom företaget, etiska krav, riskhantering, antagande och förnyelse av klientrelationer och specifika uppdrag, medarbetarnas kompetens och vidareutbildning, genomförande av uppdrag, övervakande kontroller samt dokumentation. Vad gäller ledningsansvaret ska riktlinjerna och processerna vara sådana att de befrämjar en intern kultur där kvalitet ses som en nödvändighet i uppdragsverksamheten. Av betydelse är att företagets organisation är sådan att tillräckliga gemensamma resurser byggs upp för kvalitetsfrämjande åtgärder.

Vidare ska det enligt ISQC 1 finnas fungerande system som ser till att företaget och dess personal uppfyller gällande etiska krav, t.ex. i fråga om oberoende. Processerna och riktlinjerna ska säkerställa att revisionsföretaget har kompetens och resurser för revisionsuppdrag, att de enskilda medarbetarna har tillräcklig förmåga och kompe-

tens att utföra uppdragen samt att huvudansvariga revisorer har de befogenheter som uppdragen kräver. För uppdrag i börsnoterade företag ska det enligt ISQC 1 finnas en intern oberoende kvalitetssäkring som, innan revisionsberättelsen dateras, utvärderar revisionsteamets viktigaste bedömningar och slutsatser. Likaså ska det finnas riktlinjer och processer som leder till att erforderliga konsultationer sker i svåra eller tvistiga frågor och i fall då det förekommer skilda uppfattningar inom revisionsteamet eller mellan den ansvarige revisorn och den revisor som utför kvalitetssäkring i uppdraget. Revisionsföretaget ska också ha riktlinjer och rutiner för dess egen inköpsverksamhet och finansiella placeringar så att revisorernas eller revisionsföretagets oberoende i enskilda revisionsuppdrag inte hotas.

3.2.2 *Ledningens ansvar för kvaliteten inom revisionsföretaget*

En väsentlig beståndsdel i ett kvalitetssäkringssystem är att ledningen har ansvar och verktyg för att etablera en stark kvalitetsorienterad kultur inom revisionsföretaget.

Enligt RN:s bedömning, vilken också stöds av erfarenheter från det internationella kvalitetskontrollarbete som RN följer, byggs en stark intern kvalitetskultur bäst upp i ett revisionsföretag i vilket ledningen med auktoritet och uthållighet kan driva krav på hög kvalitet och även har verkningfulla belöningsystem i sin hand.

KPMG ingår i ett globalt nätverk som i allt väsentligt svarar för utveckling av metodik och riktlinjer. RN har tagit del av KPMG:s metodikhandböcker och riktlinjer för revisorernas professionella ansvar. RN har vidare tagit del av beskrivningar av byråns organisation, dess revisionshjälpmedel och organisationen av dess uppdragsbaserade kvalitetskontroller och övervakande kvalitetskontroll. RN har också fått en översiktlig beskrivning av såväl uppbyggnaden av delägarsystem som de principer för vinstdelning som tillämpas. KPMG har 93 delägare i maj 2013.

Kvalitetsbrister hos enskilda delägare kan medföra oförändrad eller minskad resultatandel eller ett stopp för möjligheten att förvärva ytterligare aktier alternativt minskning av antalet aktier. Det dokument "Fördelning av överskott" som fastställts av styrelsen saknar i "Fastställande av mål och utvärdering av delägare" bedömningsgrunden kvalitet. I det dokument som fastställts avseende resultatfördelning för räkenskapsåret 2012/13 ingår dock att särskilt beakta kvaliteten i genomförda uppdrag samt arbete med kvalitetshöjande åtgärder samt god ranking i interna kvalitetsystem. RN anser att kvalitet utgör en central bedömningsgrund för utvärdering av delägare och andra ledningspersoner. RN rekommenderar därför KPMG att bedömningsgrunden kvalitet ska ingå i de grundläggande kriterierna för utvärdering av delägare och andra ledningspersoner.⁴

Medarbetare kan också av den särskilt inrättade kvalitetskommittén meddelas påföljd enligt fyra disciplinära kategorier beroende på allvaret i överträdelsen. Avvikelse från etiska riktlinjer eller kvalitetskrav m.m. rapporteras till företagsledningen.

⁴ Enligt KPMG har nytt styrdokument framtagits som föreslås gälla fr.o.m. den 1 oktober 2013. I detta utgör området kvalitet ett av fyra huvudutvärderingskriterier.

RN har tagit del av de under år 2011 och 2012 sammanställda rapporterna från revisionsbyråns interna kvalitetskontroller.

Styrelsen får minst en gång per år en återrapportering av kvalitetskommitténs arbete.

RN bedömer att de ledningsfunktioner som har byggts upp inom KPMG för att uppfylla gällande kvalitetsnormer möter kraven enligt ISQC 1.

3.2.3 *KPMG:s IT-baserade revisionsverktyg*

KPMG:s IT-verktyg är utvecklat inom det internationella nätverket. Verktyget är ett hjälpmedel för att uppfylla kraven i ISA och KPMG:s egen revisionsmanual. Verktyget används för att skapa en revisionsstrategi, för att ta fram revisionsplaner i de enskilda revisionsuppdragen avseende större företag och för att vara ett dokumentationsverktyg i revisionsprocessen. Det förutvarande verktyget har under 2010 fasats ut och ersatts med ett nytt. Ibrukttagandet har störts av inkörningsproblem och i de granskade uppdragen har revisionsteamet kommit olika långt i implementeringen av det nya verktyget.

RN har vid sin granskning av de tio revisionsuppdragen översiktligt gått igenom den planering och de riskbedömningar som gjorts och redovisats i IT-verktyget och därvid gjort vissa generella iakttagelser. Se vidare under avsnitt 4 nedan.

3.2.4 *Koncerninstruktioner*

RN har även tagit del av KPMG:s generella koncerninstruktioner. RN konstaterar att dessa i allt väsentligt stämmer överens med gällande standarder: ISA för revision, SÖG för översiktlig granskning och SNT för närliggande tjänster.

3.2.5 *Etiska regler*

KPMG har riktlinjer och IT-baserade system för uppföljning av oberoende. Systemen omfattar KPMG och de vid företaget verksamma revisorerna.

En intern rådgivningsfunktion finns för oberoendefrågor. Medarbetarna informeras om oberoenderegler i samband med intern utbildning. Samtliga medarbetare inom KPMG avkrävs en årlig oberoendeförsäkran. Försäkran är anpassad för olika kategorier av medarbetare.

Från managers upp till partners föreligger en skyldighet att registrera sina och närståendes finansiella innehav i ett särskilt IT-baserat system för det ändamålet. Denna skyldighet avser såväl direkta innehav, som innehav via pensionsförsäkringar och premiepensionssystemet. För att säkerställa att systemen fungerar på avsett sätt görs årligen en granskning av ett antal medarbetare. Denna granskning gav under

2011 avvikelser för ett stort antal av de granskade medarbetarna. I de noterade avvikelserna noterades ett otillåtet innehav.

Vid den granskning som gjordes 2012 är KPMG:s egen bedömning att utfallet var på en oacceptabel nivå. Dock förelåg inget förbudet innehav av aktier eller obligationer. KPMG:s bedömning är att rutinerna fungerar någorlunda för registrering av aktier och obligationer. Däremot föreligger förbättringspotential vad gäller registrering av fonder. Det är väsentligt att notera att denna typ av registreringssystem och utvärderingar inte graderar felets dignitet utan i princip endast registrerar avvikelser. Det är likaså viktigt att beakta att det blir en fördröjningseffekt vid uppföljningen beträffande vidtagna åtgärder.

För hantering av överträdelser avseende oberoendefrågor och yrkesetik finns en disciplinkommitté. Denna har med anledning av de under 2011 och 2012 genomförda granskningarna beslutat att kvartalsvisa uppföljningar ska ske under 2013.

RN bedömer att det system och de rutiner som KPMG byggt upp är tillfredställande men förekomsten av ett förbudet innehav samt den relativt höga andelen av övriga avvikelser i det granskade urvalet medför att KPMG anmodas att till RN redogöra för utfallet av de uppföljningar som görs under 2013 samt de eventuella ytterligare åtgärder som uppföljningarna föranleder.

3.2.6 *Antagande och förnyelse av revisionsuppdrag*

KPMG har en utvecklad process för acceptering av uppdrag och vid prövning av om uppdraget skall behållas. Trots relevanta hjälpmedel har KPMG i oktober 2011 fått en varning av RN avseende rådgivning till ett företag i annat land där KPMG-firman i det andra landet var vald revisor (Dnr 2011-676). Accepterandet av rådgivningsuppdraget innebar att KPMG åtog sig ett uppdrag utan att informera KPMG-företaget i det andra landet och därmed åsidosatte dess möjlighet att göra en egen prövning av sitt oberoende. KPMG har därefter fastställt en uppdaterad instruktion gällande informationsansvar vid rådgivningsuppdrag till revisionskund.

RN bedömer att KPMG:s system och rutiner för antagande och förnyelse av revisionsuppdrag efter uppdatering av instruktion uppfyller kraven i ISQC 1.

3.2.7 *Personella resurser*

Från och med den 1 maj 2010 uppställer RN krav på fortbildning (se 5 a § RNFS 2001:2 *Villkor för revisorers och registrerade revisionsbolags verksamhet*).⁵ Hos KPMG finns utarbetade utbildningsmatriser för grundutbildning och vidareutbildning

⁵ Enligt denna bestämmelse ska revisorer i den omfattning som följer av god revisorssed genomgå fortbildning. Fortbildningen ska omfatta minst 200 timmar per femårsperiod, dock minst 20 timmar per år. Revisorer ska på begäran från RN till myndigheten ange omfattningen av fullgjord fortbildning och ge in underlag som visar att fortbildningskravet är uppfyllt.

uppdelat på revisorer inriktade mot stora företag respektive mindre och medelstora företag. Dessutom har ett särskilt utbildningsprogram införts för de som arbetar med finansiella bolag. Grundutbildningen omfattar fram till dess att högre revisors-examen avläggs ca 750 timmar.

KPMG har olika centrala funktioner för bl.a. personalfrågor och rekryteringsstöd. KPMG har också interna utbildningskrav och intern utbildningsuppföljning under ansvar av överordnade. Avdelningschef eller kontorschef ska godkänna all utbildning. Medarbetarna utvärderas i samband med årliga utvecklingssamtal under ansvar av avdelningschefen eller kontorschefen. Dessa utvärderas av ansvarig för Revision som i sin tur utvärderas av verkställande direktören. Vid dessa samtal följs också upp att utbildningskraven är uppfyllda.

KPMG har ett system som administrerar utbildningarna. Samtliga utbildningar ska kodas med en kursspecifik utbildningskod i tidrapporterna. KPMG har också ett centralt register över genomgångna kurser knutet till tidrapporteringen.

KPMG har, som nämnts ovan, en separat gruppering för stora företag, för vilket det finns en egen utbildningsmatris.⁶ Som också nämnts finns särskilda krav för de som arbetar med finansiella företag. Bland dessa finns också revisorer som har FAR-certifiering för finansiella företag.

RN har tagit del av KPMG:s egen uppföljning av att de kvalificerade revisorerna uppfyller RN:s krav på 200 timmars vidareutbildning under en femårsperiod. Ca en femtedel av de vid KPMG verksamma ca 400 kvalificerade revisorerna uppfyllde formellt inte detta krav. Vid under 2013 av KPMG gjord uppföljning har noggrannare analys gjorts som visar att för 16 av dessa, ca 4 procent, fanns inte acceptabla förklaringar. För övriga fanns rimliga förklaringar som att utbildningskorten inte var uppdaterade med genomförda kurser, att revisorn inte varit anställd under hela mätperioden eller att revisorn ska sluta eller gå i pension inom kort. För ytterligare några få finns en utbildningsplan för att kravet skall uppfyllas. För resterande 16 kommer KPMG att vidta särskilda åtgärder för att nå upp till kraven. KPMG kommer att göra en ny uppföljning. RN anmodar KPMG att informera RN om vilka åtgärder som vidtagits.

KPMG har en särskild revisionsgrupp för revision av finansiella företag, Financial Services. Övriga revisorer ingår i en grupp för stora företag respektive en grupp för mindre och medelstora företag och där den förra också innehåller specialiserade grupper utifrån bl.a. bransch.

Ansvarig för Revision eller verkställande direktören gör bedömningen och beslutar om en revisor har lämplig kompetens och förmåga att inneha revisionsuppdrag i ett visst börsnoterat företag oavsett om det är fråga om byråval eller personval. I detta ligger också att löpande utvärdera bemanningen av revisionsteamet för noterade företag. För övriga uppdrag i vilka byrån är vald revisor beslutas bemanningen av ansvarig för Revision, avdelningschef eller kontorschef.

⁶ Fr.o.m räkenskapsåret 2013/14 som inleds den 1 oktober 2013 införs en ny organisation.

3.2.8 Säkerställande av revisionskvalitet

Ett revisionsföretags åtgärder för att säkerställa att alla revisionsuppdrag genomförs i överensstämmelse med god revisorssed och god revisionssed bör enligt ISQC 1 innefatta interna regler och riktlinjer om:

- konsultation,
- kvalitetssäkring,
- hantering av fall då det råder delade meningar inom teamet eller mellan en huvudansvarig revisor och den revisor som utför oberoende kvalitetssäkring, och
- revisionsdokumentationens slutliga omfattning och sammanställning.

Vidare finns krav i ISA 220 *Kvalitetskontroll för revision av finansiella rapporter* om kvalitetskontrollåtgärder vid revision av sådana rapporter och revisorns särskilda ansvar för att dessa genomförs.

Inom KPMG finns för affärsområde revision ett Department of Professional Practice (DPP) som arbetar med kvalitets- och effektivitetsfrågor. Därutöver finns en kvalitetskommitté som hanterar alla kvalitetsfrågor som inte utgör oberoendefrågor.

För revisionsuppdrag avseende börsnoterade företag ska det enligt ISQC 1 finnas en intern oberoende kvalitetssäkring som, innan revisionsberättelsen dateras, utvärderar revisionsteamets viktigaste bedömningar och slutsatser. Inom KPMG benämns denna funktion Engagement Quality Review Partner (EQCR). Vidare ska det enligt ISA 220 finnas riktlinjer och rutiner som kräver att den uppdragsanknutna kvalitetskontrollen bl.a. ska innehålla diskussion om betydelsefulla frågor med den ansvarige revisorn, genomgång av de finansiella rapporterna, genomgång av viss uppdragsdokumentation, övervägande av uppdragsteamets utvärdering av revisionsföretagets oberoende samt ställningstagande till om vederbörliga konsultationer har ägt rum. Det ska även finnas riktlinjer och rutiner för dokumentation av den uppdragsanknutna kvalitetskontrollen.

Enligt KPMG:s riktlinjer ska EQCR utses i revisionsuppdrag som avser börsnoterade företag, företag noterade på First North och Aktietorget, icke noterade företag som är av väsentligt allmänt intresse samt övriga revisionsuppdrag som av vissa befattningshavare inklusive ansvarig revisor bedöms utgöra högriskuppdrag och ha behov av en EQCR. Policy för bemanning och bemanningsplan fastställs av Risk Management Partner.

För börsnoterade bolag ska även en IFRS Reviewing partner (IFRSR) utföra s.k. IFRS Review. Det innebär inte att något ansvar tas över från EQCR.

Om sakförhållande föreligger som innebär att revisorn överväger att lämna en oren revisionsberättelse ska EQCR involveras. Saknas sådan ska en annan erfaren kollega konsulteras. Om det är en kvalificerad fråga ska härutöver DPP och/eller legal support alternativt Risk Management Partner (RMP) involveras. Vid enklare frågeställningar som kan röra försenad årsredovisning eller skatter och avgifter kan framtagna mallar användas utan att konsultation sker.

RN bedömer sammanfattningsvis att KPMG:s åtgärder för att säkerställa att alla revisionsuppdrag genomförs i enlighet med företagets interna regler och riktlinjer och i överensstämmelse med god revisorssed och god revisionsmed i allt väsentligt uppfyller kraven enligt ISQC 1 och ISA 220.

3.2.9 Revisionsföretagets interna system för kvalitetskontroll i efterhand

KPMG har ett system för intern kvalitetskontroll i efterhand. Kvalitetskontrollerna genomförs av särskilt utsedda kvalitetskontrollanter. Väsentliga iakttagelser i kvalitetskontrollerna delges all revisionspersonal vid årliga obligatoriska utbildningar. Revisorer med uppdrag i företag med börsnoterade värdepapper kontrolleras minst en gång per treårsperiod. Även revisorer i andra noterade företag kontrolleras minst en gång per treårsperiod och övriga revisorer fr.o.m. 2012 minst en gång vart fjärde år. Tidigare var intervallet minst en gång vart sjätte år. Uppdrag i börsnoterade företag ska granskas minst en gång vart femte år. Härutöver förekommer kvalitetskontroll beträffande företagsgemensamma processer och kontroller som dels granskas årsvis inom KPMG, dels blir föremål för granskning utförd av KPMG:s internationella organisation en gång vart tredje år, KPMG:s internationella organisation utför också uppdragsrelaterade kvalitetskontroller. Avrapportering sker till verkställande direktören och till styrelsen i Sverige samt till den internationella organisationen.

Kvalitetskontrollerna planeras och genomförs under ledning av en Quality Performance Liaison Partner (QPLP) som också utvärderar och sammanställer utfallet av genomförd granskning. Den del av kvalitetskontrollen som avser noterade större och internationella företag kontrolleras också av en non-local lead reviewer från en annan KPMG-firma. Denna utses av KPMG:s internationella organisation. Även delar av teamet med reviewers måste komma från andra KPMG-firmor.

Utfallet för under 2011 genomförd kontroll omfattande revisorer som inte omfattas av internationella organisationens kvalitetskontroll innebar att vissa revisorer inte blev godkända och att förbättringsområden konstaterades. Den under 2012 genomförda kontrollen som omfattade omkontroller och därutöver ett väsentligt större antal revisorer än året före medförde att en i stort sett lika stor andel av de granskade revisorerna inte blev godkända eller att det förelåg förbättringsområden. KPMG har nu vidtagit åtgärder för att understryka vikten av att revisionsarbetet bedrivs på så sätt att alla revisorer ska bli godkända. Bl.a. har ett särskilt projekt för vidareutveckling av kvalitet och effektivitet etablerats och den första utbildningen som resultat av detta har hållits i maj 2013. Vidare kommer samtliga revisorer att genomgå kvalitetskontroll minst en gång vart fjärde år.

Kvalitetskontroller som leder till kritik rapporteras till kvalitetskommittén. Ledamöterna i denna utses av styrelsen.

RN har tagit del av genomförandet och utfallet av 2011 och 2012 års nationella och internationella företagsövergripande kvalitetskontrollprogram inom KPMG.

Systemet innefattar omkontroller av revisorer vid påvisade kvalitetsbrister och möjlighet att införa särskild övervakning av revisorer vars arbete har allvarliga kvalitetsbrister. Handlingsplaner för enskilda revisorer med anledning av resultat av kvalitetskontroller utarbetas av respektive kontorschef.

RN bedömer att KPMG:s system för kvalitetskontroll i efterhand är så utformat att det ger företaget rimlig säkerhet att revisorer som utför revisionsuppdrag med bristande kvalitet i förhållande till byråns interna regler och riktlinjer över tiden kommer att bli uppmärksammade och bli föremål för omkontroll eller andra åtgärder.

RN bedömer att KPMGs system för kvalitetskontroll i efterhand i allt väsentligt uppfyller kraven i ISQC 1.

3.2.10 Fel och oegentligheter

Av ISA 240 *Revisorns ansvar avseende oegentligheter i en revision av finansiella rapporter*, framgår att en revisor som utför en revision enligt ISA ska uppnå rimlig säkerhet att de finansiella rapporterna som helhet inte innehåller någon väsentlig felaktighet, vare sig denna skulle bero på oegentligheter eller på fel. I FAR:s RevU 4 *Revisorns åtgärder vid misstanke om brott respektive penningtvätt*, framgår närmare hur revisorn bör agera i de fall där misstanke uppstår. Vid misstanke om brott ska revisorn konsultera RMP.

Vad särskilt gäller penningtvätt noterar RN att KPMG har en särskild policy för hantering av penningtvätsfrågor och finansiering av terrorism. Enligt de nya riktlinjerna är identitetskontroll samt kontroll av verklig huvudman obligatoriska moment vid antagande av nya klienter. Vidare ges intern utbildning i dessa frågor. Vid misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism ska ansvarig revisor, innan anmälan görs, konsultera RMP.

KPMG har upprättat de instruktioner och dokument som krävs för att upprätthålla de rutiner som lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism kräver.

KPMG:s personal ska årligen försäkra att man följt de regler om identitetskontroll och anmälningsskyldighet vid misstanke om brott som anges i Global Quality & Risk Management Manual. Dessa regler uppfyller också vad som krävs enligt svensk lag.

Identitetskontrollen är integrerad i det särskilda systemet för antagande och förnyelse av uppdrag. Det ingår också en årlig försäkran om att inga nya tvivel har uppstått i samband med förnyelse.

3.2.11 Samarbete med klientföretags internrevision

God revisionssed kommer rörande revisorns möjligheter att förlita sig på arbete som utförts av revisionsklientens internrevisionsfunktion till uttryck i ISA 610 *Beaktande*

av det arbete som utförs av företagets internrevision. KPMG har utarbetat riktlinjer för revisors förlitan på arbete utfört av internrevision och hänvisar dessutom till FAR:s vägledning i denna fråga.

Riktlinjerna är primärt avsedda för revision i finansiella institut men anges vara relevanta även i andra liknande situationer. Riktlinjerna innehåller också anvisningar för undvikande av hot mot oberoendet i de fall KPMG är vald revisor och samtidigt åtagit sig uppdraget att utföra internrevision på uppdrag av styrelsen.

RN:s bedömning är att KPMG:s riktlinjer är tillfredsställande.

3.2.12 Riktlinjer avseende revisionsföretagets avtal om inköp och finansiella placeringar m.m.

Inom KPMG finns skriftliga riktlinjer och rutiner i form av attest- och befogenhetsordning samt ett avtalsregister. Genom dessa säkerställs enligt KPMG att inga otillåtna avtal ingås med avtalsparter som finns i revisionsföretagets klientregister.

4 Iakttagelser vid RN:s uppdragsbaserade kvalitetskontroll

4.1 Allmänt

Som tidigare nämnts syftar RN:s uppdragsgenomgångar inte enbart till att bedöma om kvaliteten uppfyller gällande krav på god revisorssed och god revisionsked. RN:s kvalitetskontroll syftar även till att bidra till en utveckling av revisionskvaliteten i de enskilda uppdragen.

Ett viktigt moment är att RN vid genomgångar med revisionsteamet och ledningen för revisionsföretaget presenterar sina iakttagelser och lämnar rekommendationer till åtgärder för att utveckla revisionskvaliteten. Under kvalitetskontrollen har RN lämnat synpunkter till respektive revisor i de delar där RN sett möjligheter till förbättringar av revisionskvaliteten i de enskilda uppdragen. Iakttagelser och synpunkter, som avser mer generella frågor, brister eller andra frågor som RN vill lyfta fram, sammanfattas i denna promemoria till ledningen för revisionsföretaget.

KPMG har en organisation och en revisionsmetodik som är utvecklad för att uppfylla de särskilda krav som ställs på revision av börsnoterade företag. RN har vid sin granskning funnit att KPMG:s metodik i allt väsentligt har tillämpats på avsett sätt av de kvalitetskontrollerade revisorerna. Det är dock första året som det nya revisionsverktyget har använts. Detta har införts och tillämpats i olika utsträckning i de granskade uppdragen. RN har förståelse för att införandet har förorsakat vissa komplikationer för revisionsteamet. RN avser att i kommande kvalitetskontroll följa upp att konstaterade komplikationer har åtgärdats.

I det övervägande antalet kvalitetskontrollerade revisionsuppdrag har revisorerna antingen planerat en kombination av granskning av intern kontroll samt substans-

granskning och test av detaljer eller huvudsakligen substansgranskning. Granskningen av klientföretagens interna kontroll har utöver substansgranskning i huvudsak begränsats till en beskrivning av den övergripande kontrollmiljön. Dokumentationen refererar inte alltid till några tester eller dokumenterade revisionsbevis. Se även avsnitt 4.6 nedan om granskning och uttalanden beträffande intern kontroll.

RN har i sina genomgångar av de utvalda revisorernas revisionsuppdrag funnit att revisionsteamet i allt väsentligt uppfyller de krav som bör ställas på revisorers erfarenhet och kompetens med hänsyn till uppdragets storlek och komplexitet.

4.2 Dokumentation

4.2.1 Stegen i en revision och slutsatser

ISA 230 *Dokumentation av revisionen* bygger på att revisorn identifierar riskområden, granskar dessa och drar slutsatser från vad han eller hon har funnit.

De slutsatser som dragits av revisionsbevis som tagits fram ska vara fullständiga och tydligt dokumenterade. Av standarden framgår följande:

”En viktig faktor när det gäller att bestämma formen för, innehållet i och omfattningen av revisionsdokumentation av betydelsefulla frågor är omfattningen av den professionella bedömning som har använts när arbetet har utförts och resultaten har utvärderats. Dokumentation av de professionella bedömningarna bidrar, när de är betydelsefulla, till att förklara revisorns slutsatser och underbygga bedömningens kvalitet. Sådana frågor är särskilt intressanta för dem som är ansvariga för att gå igenom revisionsdokumentationen, däribland dem som under senare revisioner granskar sådant som har fortsatt betydelse (t.ex. vid en efterhandsgranskning av uppskattningar i redovisningen).”⁷

RN har vid sina uppdragsgenomgångar i huvudsak kunnat följa vilka granskningar som skett och vilka slutsatser som dragits.

I revisionsverktyget finns en funktion för uppsummering av oavslutade frågeställningar där oklarheter som kvarstår samlas upp. Revisionsteamet har använt detta dokument på olika sätt. RN har fått olika information om hur funktionen ska användas. RN rekommenderar därför att KPMG klargör hur den ska användas.

4.2.2 Rapportering till revisionsklienterna

Vad gäller rapportering till revisionsklienterna fanns i samtliga fall rapporter efter såväl löpande granskning som efter granskning av årsredovisning. I ett flertal fall lämnas ingen skriftlig rapport till klienten utan rapporteringen till styrelsen görs i

⁷ FAR:s översatta text av ISA 230, som ska tillämpas vid revision av räkenskapsår som börjar efter den 31 december 2010.

form av en powerpoint-presentation. Revisorn ska, enligt ISA 260 *Kommunikation med dem som har ansvar för företagsstyrning* punkterna 16 och 17, ta upp ett antal frågor med styrelsen. Enligt punkt 23 ska revisorn när detta sker muntligen dokumentera vad som sagts. RN vill understryka kraven på att revisorn upprättar egna noteringar om vad som framförts till styrelse och företagsledning och vad som diskuterats.

4.2.3 Övrigt

I övrigt har RN gjort följande iakttagelser vad gäller dokumentation.

- Revisorerna har i samtliga kvalitetskontrollerade uppdrag begärt och erhållit uttalande från extern advokat eller bolagsjurist. RN har dock funnit exempel på att revisorerna inte i tillräcklig omfattning dokumenterat sin egen bedömning av behovet av avsättningar eller i vilken utsträckning upplysningar erfordras i de finansiella rapporterna.
- RN har i ett par fall noterat att hänvisningen mellan arbetspapper inte har skrivits på ett sådant sätt att det för en utomstående går att följa utan svårighet.
- Dokumentationen över granskningen av koncernredovisningen har i några fall inte uppfyllt de krav som ställs. Utförd granskning har varit svår att följa vad gäller vad som har gjorts och hur siffrorna hänger samman. Kraven i ISA 230 *Dokumentation av revisionen* är att en erfaren revisor från dokumentationen ska kunna bilda sig en uppfattning om huruvida det arbete som utförts har skett enligt ISA.

RN rekommenderar KPMG att stärka dokumentationsprocessen inom dessa områden.

4.3 Koncernrevision och konsolidering

För att kunna säkerställa hög kvalitet i koncernrevisioner är det viktigt att det finns anpassade instruktioner för revisionen av den aktuella koncernen med tydliga krav på återrapportering. Uppföljning bör ske av att samtliga ställda krav har infriats. Så har inte skett i samtliga fall.

I de fall koncernrevisorn bedömer det vara lämpligt att särskilda granskningsåtgärder ska utföras, är det nödvändigt att i detalj instruera dotterbolagsrevisorerna. Koncernrevisorn är därutöver själv ansvarig för att rätt slutsatser dras baserat på den återrapportering som gjorts.

RN har noterat att dessa krav inte fullt ut har följts.

4.4 Kassa, bank och treasury-aktiviteter m.m.

I de revisionsakter som RN har granskat har granskningen av kassa och bank, med något undantag, inskränkt sig till att avstämningar gjorts mot bankbekräftelser per balansdagen. Av dokumentationen har i flera fall inte kunnat utläsas huruvida revisorerna fått bekräftelserna sig tillsända direkt från banken eller om de varit kopior av bekräftelser som klienten erhållit från banken. RN har generellt observerat att begränsad granskning har skett av intern kontroll vad avser banktransaktioner och derivat och att revisorerna i stor utsträckning har förlitat sig på att klienterna haft tillfredsställande intern kontroll.

Sådana bankbekräftelser som ska användas som underlag för granskningen ska tillställas revisorn direkt (jfr ISA 505 *Externa bekräftelser*). Dessutom bör begäran om bankbekräftelse utformas av revisorn tillsammans med företaget, företaget underteckna begäran och begäran postas av revisorn. RN anser vidare att all information i bankbekräftelser bör följas upp, t.ex. information om de som kan teckna företagets bankkonton, samt uppgifter om lån, säkerheter, borgensförbindelser m.m.

Treasury-verksamhet innebär i de flesta fall betydande risk, i vart fall när verksamheten omfattar väsentliga belopp. Det gör att revisorn djupare bör granska den interna kontrollen på det området. Enligt ISA 315 är det också ett krav att företagets interna kontrollaktiviteter dokumenteras. RN har i vissa fall kunnat konstatera att revisorerna inte uppfyllt dessa krav.

Vid granskning av värdering av derivat har noterats brister i dokumentationen över utförd granskning. Ett krav enligt ISA 230 är att i dokumentationen anges vilka poster som har granskats.

I de fall företagen tillämpar säkringsredovisning ska effektiviteten i säkringen vara dokumenterad av företagsledningen. Revisorerna ska granska att säkringsförhållandet uppfyller villkoren enligt IAS 39 *Finansiella instrument: Redovisning och värdering* p. 88. RN har i ett antal fall noterat brister i revisorernas granskning av företagsledningens dokumentation.

RN rekommenderar KPMG att utforma riktlinjer för att åtgärda de brister som noterats.

4.5 Varulager

Varulager är i flera revisionsuppdrag kritiska revisionsområden, särskilt i företag med tillverkning, där företagets kalkylprinciper är av väsentlig betydelse för varulagervärdering och resultatavräkning. I flera av de kontrollerade uppdragen utgör varulager dessutom en väsentlig post i balansräkningen. Revisorerna har i några av uppdragen identifierat värdering av varulager som ett väsentligt granskningsområde. Om revisionsteamet inte har förvässat sig om att en god intern kontroll föreligger i varulagerprocessen måste substansgranskning utföras. RN har funnit att tillräcklig omfattning av pristester därvid inte alltid har gjorts vid granskningen. I något fall är

det också oklart vilken granskning som har skett av lönekostnader i tillverkningskostnads kalkylen.

RN rekommenderar att KPMG ytterligare uppmärksammar granskning av varulager i sin interna vidareutbildning av revisorer.

4.6 Granskning och uttalanden beträffande intern kontroll

Granskning av intern kontroll

RN har noterat att revisorn inte alltid har dokumenterat sin motivering av de val som görs under granskningen vad gäller kontrollgranskning och substansgranskning och hur de kontroller väljs som ska granskas. Vissa räkenskapspåståenden, t.ex. om fullständighet, kräver att den interna kontrollen granskas i vart fall till viss del.

RN konstaterar att revisorerna vid sin granskning förefaller att i stor utsträckning implicit ha förlitat sig på att företagen har en god intern kontroll och därför endast gjort begränsad substansgranskning för att verifiera utfallet av denna interna kontroll. Detta arbetssätt förutsätter att rutinbeskrivningar och analyser av dessa är aktuella och väl genomgångna och att revisorerna har testat kontrollerna. RN har också funnit fall där revisorerna förlitat sig på att en viss intern kontroll fungerar utan att detta i tillräcklig grad har verifierats och dokumenterats.

Uttalanden till företagsledningen, revisionsutskottet och/eller styrelsen om företagets interna kontroll

RN har i vissa av de uppdrag som varit föremål för kvalitetskontroll funnit att revisorerna lämnat generella uttalanden till företagsledningen, revisionsutskottet och/eller styrelsen, där de uttalar att den interna kontrollen i företaget/koncernen är god eller väl fungerande. Revisorerna förefaller ha byggt sitt uttalande på sin allmänna kunskap om företaget och koncernen samt de översiktliga genomgångar som gjorts av olika processer, men som utifrån dokumentationen inte är så heltäckande som ett generellt uttalande kräver.

Som RN tidigare framfört bör generella uttalanden om den interna kontrollen inte lämnas i annat fall än där revisorn genomfört en väl underbyggd granskning av den interna kontrollens utformning och test av kontrollernas effektivitet vid relevanta tidpunkter under hela den period som granskats.

KPMG:s vidare åtgärder

RN rekommenderar KPMG att vidta åtgärder för att komma tillrätta med de vid RN:s kvalitetskontroll noterade bristerna vid granskning av och uttalanden om intern kontroll.

4.7 Anlitande av specialister

I ISA 220 *Kvalitetskontroll för revision av finansiella rapporter*, uttalas att specialister ska kunna konsulteras när det är nödvändigt. I de uppdrag RN har kontrollerat är myndighetens bedömning att specialister har konsulterats i rimlig utsträckning. Vad gäller IFRS-frågor har specialister konsulterats i samtliga de tio revisioner RN har granskat.

4.8 Särskild kvalitetsgranskare (EQCR)

Som framgått ovan (avsnitt 3.2.8) finns inom KPMG regler om särskild kvalitetsgranskare benämnd EQCR som har till uppgift att övervaka att vissa revisionsuppdrag utförs enligt KPMG:s interna kvalitetskrav. RN anser i likhet med ledningen för KPMG att det har ett stort värde för utvecklingen av revisionskvalitet att en kvalitetskontrollerande funktion som EQCR finns knuten till noterade uppdrag. De områden som EQCR har att engagera sig i framgår av ISA 220 *Kvalitetskontroll för revision av finansiella rapporter* p. 20 och p. 21 och utgörs bl. a. av de väsentliga momenten i revisionens genomförande som planering, riskbedömningar, utvärdering, rapportering och att diskutera andra betydelsefulla frågor. I noterade företag ska EQCR överväga revisionsföretagets oberoende och om vederbörliga konsultationer ägt rum i svåra eller tvistiga frågor. EQCR ska lägga ned tillräckligt med tid på sin uppgift.

RN har funnit att EQCR:s dokumentation av insatser, bedömningar och slutsatser är knapphändig och standardmässig. RN noterar att det i ett fall inte finns någon revisionsdokumentation om att EQCR har genomfört sin review före revisionsberättelsens datering. Det framgår dock att granskning av några dokument har skett efter revisionsberättelsens datering. Det ska noteras att regelverket för denna revision innebär att RS tillämpas, vilket innebär att kraven i ISA om EQCR inte är tillämpliga.

RN bedömer att rätt använd EQCR är ett av de mest verkningsfulla kvalitetshöjande instrumenten men det ställer stora krav på ansvariga revisorer på uppdraget och den utsedde EQCR revisorn för att få det att praktiskt fungera. Ofta görs EQCR:s insats för sent och riskerar då att gå från att vara ett reellt kvalitetshöjande instrument till att bli en formalitet. EQCR:s insatser kontrolleras i den ordinarie kvalitetskontrollen. Om EQCR inte utför sina uppgifter i rätt tid eller inte får möjlighet utföra sina uppgifter i rätt tid sätts funktionen ur spel. KPMG bör säkerställa att funktionen verkligen fungerar i alla de fall där den ska användas.

KPMG har i sina riktlinjer för kvalitetskontroller 2013 lagt in en kontrollpunkt som ska innebära att vid en konstaterad brist i revisionen ska utvärderas om EQCR borde fångat upp bristen. Om så bedöms vara fallet ska i fler uppdrag berörd EQCR:s insats granskas.

Risk Management Partner övervakar att tid för EQCR registreras för all berörda uppdrag och att de checklistor som ska användas används.

RN konstaterar att EQCR:s review har utförts i samtliga tio av RN kvalitetskontrollerade uppdrag.

RN rekommenderar KPMG att vidta åtgärder för att säkerställa att dokumentationen av de insatser, bedömningar och slutsatser som EQRC svarar för förbättras. RN rekommenderar också KPMG att i revisionsverktyget lägga in rutiner/spärrar så att det säkerställs att EQCR får möjlighet att vidta sina åtgärder i rätt tid. RN vill också framhålla att EQCR:s arbete givetvis ska vara slutfört innan respektive revisionsberättelse dateras (jfr ISA 220 p.19).

4.9 Grundläggande permanent information

En generell observation är att de utredningar och bedömningar som gjorts beträffande vissa för revisionen väsentliga frågor under ett år inte alltid förs över till nästkommande års revisionsdokumentation. Detta förhållande medför att det inte är möjligt att i efterhand utläsa om och i så fall hur teamet behandlade den specifika frågan i tidigare års revision. Därmed försvåras den interna och externa kvalitetskontrollen. Vidare finns risk för att teamet inte uppmärksammar att de förutsättningar som gällde för utredningen och bedömningen det tidigare året helt eller delvis kan ha blivit inaktuella.

Det är väsentligt att säkerställa vilka väsentliga avtal som gäller för det granskade bolaget det aktuella året. Avtal och liknande dokument ska kontrolleras och överföras mellan de olika årsakterna. I ett av de granskade uppdragen har klienten upprättat sin årsredovisning med utgångspunkt utifrån ett avtal. Detta avtal har vid RN:s granskning visat sig inte vara upprättat.

RN rekommenderar KPMG att överväga hur väsentlig information med bäring på flera års granskningar på lämpligt sätt förs vidare inom ramen för det IT-baserade revisionsverktyget. KPMG bör säkerställa att det finns rutiner som medför att alla väsentliga avtal är dokumenterade och kända för bolagets revisorer.

4.10 Övriga iakttagelser

RN har med KPMG:s ledning diskuterat ett antal iakttagelser rörande bl.a. följande:

- RN har vid sin granskning noterat en situation med anteciperad utdelning där frågeställningen har varit om ett moderbolag vid sin anteciperade utdelning hade full kontroll över dotterbolagets beslut att lämna utdelning. Ansvarig revisor har till RN lämnat en skriftlig redogörelse om bolagets grund för sin redovisning och ansvarig revisors ställningstagande. RN har funnit att den ansvarige revisorns redogörelse är godtagbar, men konstaterat att dokumentationen i revisionsakten är bristfällig.
- RN har i ett par fall noterat att revisionsteamerna inte hanterat väsentlighetskriteriet på ett systematiskt sätt eller inte fullt ut reflekterat över rimligheten

i fastställda materialitetstal. Vid granskningen har i ett fall ett lägre materialitetstal än det fastställda tillämpats. I ett fall görs ingen reflektion över att halva balansomslutningen avser en enda balanspost.

- RN har vid genomgång av revisorns granskning av impairment test noterat att det i dokumentationen i ett fall saknas uppgift om diskonterade kassaflöden och sysselsatt kapital per balansdagen. Eftersom värderingen i det fallet bygger på en normalårsanalys hade ett ställningstagande från företagsledningen gett en förstärkning av revisionsbevisen.
- När det gäller revisorns granskning av uppskjuten skattefordran har RN noterat, att i en situation då möjligheten till utnyttjande ligger relativt långt fram i tiden, ett ställningstagande i uttalandet från företagsledningen hade gett en förstärkning av de revisionsbevis som inhämtats.
- RN har i ett fall noterat att årsredovisningen vad gäller uppskjuten skatt saknar uppgift om och motivering av ej aktiverade underskottsavdrag.
- RN har i flera av de kvalitetskontrollerade uppdragen funnit brister i granskningen av ställda säkerheter samt hur dessa redovisats i de finansiella rapporterna.
- RN har noterat att identifierade fel inte alltid har rapporterats till företaget som poster att justera. Att så ska ske framgår av ISA 450 *Utvärdering av felaktigheter som identifieras under revisionen*.

RN rekommenderar KPMG att stärka revisionsprocessen inom dessa områden.

5 Avslutning av kvalitetskontrollen

RN har slutfört sin systembaserade kvalitetskontroll av det registrerade revisionsbolaget KPMG AB och sin uppdragsbaserade kvalitetskontroll av tio utvalda revisorer verksamma inom revisionsföretaget. Den uppdragsbaserade kvalitetskontrollen har omfattat tio revisionsuppdrag för börsnoterade revisionsklienter.

RN:s sammanfattande bedömning är att revisionsföretagets riktlinjer och rutiner i allt väsentligt är av god kvalitet och att revisionskvaliteten i de utförda revisionsuppdragen överlag har varit tillfredsställande.

När det gäller avsnitt 3.2.5 föreläggs KPMG att senast den 15 december 2013 till RN ge in en skriftlig redogörelse för utfallet av gjorda uppföljningar och de eventuella ytterligare åtgärder som uppföljningarna föranlett. KPMG ska samtidigt lämna i avsnitt 3.2.7 begärd information.

När det gäller de rekommendationer som har framförts i denna promemoria önskar RN att KPMG samtidigt med den nämnda redogörelsen informerar RN om vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras.